

Faint, mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through.

SUMMO PONTIFICE
1702 DEO

Faint, mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through.

APPENDIX AD LIBROS

DE

SUMMO PONTIFICE

QUE CONTINET RESPONSIONEM AD LIBRUM QUEMDAM ANONYMUM

Cujus titulus, Aviso piacevole dato alla bella Italia,

EODEM ROBERTO BELLARMINO AUCTORE.

APPENDIX AD LIBROS

DE SUMMO PONTIFICE

CAPUT PRIMUM.

Scribit ad Timotheum B. Apostolus in epistola posteriore cap. 4. futurum esse tempus aliquando, cum homines a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Id tempus advenisse nunc cernimus; nam cum ex divinis litteris, et veterum scriptorum monumentis per annos plus septuaginta inter Catholicos, et hæreticos de fidei controversiis sit acerrime disputatum: nunc tandem Calviniani, verbi Dei et sapientissimorum Patrum auctoritate contempta, ad poetarum fabulas convertuntur, et ex canticis, vel narrationibus partim fabulosis, partim impuris, de dogmatibus fidei, gravissimisque Religionis capitibus decernere non verentur.

Ita nimirum par est, ut qui fontem aque vivæ dereliquerunt, fodiant sibi cisternas dissipatas: et pro divinis Prophetarum oraculis poetarum somnia, et fabulas meditentur, ut in reprobum sensum omnino se traditos toti orbi terrarum ostendant.

Et quamvis ejusmodi homines indigni sint, quorum ratio a viris gravibus, ac præsertim Catholicis habeatur, nec tam disputationibus refellendi, quam Hippocratis vinculis alligandi, et tanquam male sani helleboro curandi esse videantur: tamen ob scandalum parvulorum, qui verum a falso, et fucatum a sincero non sine labore discernunt, operæpretium esse duxi, brevi lucubratiuncula anonymo libello respondere.

Et quoniam libelli auctor ita suum opus contexuit, ut primum in Romanum Pontificem, quem Antichristum haberi cupit, canina eloquentia invehatur, deinde quædam ex Dante, Petrarcha, et Bocacio adducat in medium, quæ adversus eundem Pontificem facere judicavit: postremo unam et quinquaginta satyras, non furore poetico, sed rabie, ut dixi, canina in ipsum Christi Vicarium Sixtum V evomat: ego eodem ordine declamationem ejus adversus Pontificem summum primo loco refellam, deinde Dantis, Petrarchæ, atque Bocacii, ad quos judices adversarius provocavit, apertissima testimonia contra ipsum proferam; ad extremum sententiam satyrarum ipsius, imperitiæ, et temeritatis coarguam, et levibus satyris unius obscuri hominis gravissima testimonia, atque exempla Scripturarum opponam.

CAPUT II.

Sed jam ad rem aggredientes, inscriptionem famosi libelli paulisper inspiciamus: « Aviso piacevole dato alla bella Italia da un nobile giovane Francese ». Huc tandem hæreticorum impietas delapsa est, ut res maxime serias, atque tristissimas, et omni lacrymarum fonte plangendas, jucundæ narrationis, et tanquam amicæ confabulationis materiam faciant. Quid enim miseris, quid luctuosius, quid atrocius Christiana pietas audire poterat, quam a perditis quibusdam hominibus gladio linguæ ita proscindi Christi Vicarium, ut eæ verborum contumeliæ in ipsum sine ullo pudore jactantur, quæ vix in vilissima quæque mancipia convenirent?

Et tamen hæc contumeliæ, vel blasphema potius, atque impia maledicta ita nonnulli jucunda visa sunt, ut eo titulo ornandas putaverit, « Aviso piacevole ». Ita nimirum Calviniani paulatim athei fiunt, de religione jocum, et de controversiis fidei ludicras declamatiunculas faciunt; « lætantur cum male fecerint, et exultant in rebus pessimis ».

« Dato alla bella Italia ». Invidebas videlicet Italiæ suam pulchritudinem, quæ in eo

potissimum sita est, ut nullius hæresis maculis, nulla schismaticorum colluvione fœdetur, et ea causa fuit, cur Italica lingua, non Latina scriberes (nisi forte, quod facile suspicari possumus, Latinas litteras ignorabas) ut eorum Italorum, qui Latinae linguae expertes sunt, piam fidem corrumpere.

Videbat nimirum Satanas innumerabiles in Italia homines esse de numero eorum, quos (ut sanctus Augustinus loquitur in lib. contra epist. fundamenti cap. 4). credendi simplicitas tutissimos facit. Intelligebat singulari Dei providentia fieri, ut Romana fides Apostolico ore laudata in Italia populis incorrupta, et inviolata permaneat. Non ignorabat eam adhuc esse per Italiam universam Sedis Apostolicæ reverentiam, quæ in toto orbe Christiano esse deberet, et aliquando fuit, vere enim S. Prosper in lib. de Ingratis scripsit :

Sedes Roma Petri, quæ pastoralis honoris
Facta caput mundo, quicquid non possidet armis,
Religione tenet.

S. Leo serm. 4. de Natali Apostolorum :
« Per sacram B. Petri sedem caput orbis effecta, latius præsidet religione divina, quam dominatione terrena ». Angebatur hostis humani generis, quod impia defectio a matre Ecclesiarum, atque ab ipso communis Patre omnium Christianorum, tamquam a Babylone et Antichristo, apud multos septentrionales populos tam facile propagata, in Italia provinciis locum nullum haberet.

Itaque nactus tandem aptum ad suas fraudes instrumentum, perditum nescio quem juvenem excitavit, qui vulgari idiomate, dulci oratione, et suavibus canticis, læthale venenum vulgi auribus instillaret. Sed Deo bene juvante *mentietur iniquitas sibi*, nec solum Pastorum vigilantia diligentissime providebit, ne ejusmodi libelli ad Italorum manus aliquando perveniant : sed neque ullus nostrum Italicis verbis istiusmodi libros refutabit, ne vel ex ipsa nostra responsione cognoscant populi horribiles illas blasphemias, quas ne fando quidem unquam audiverunt.

Et quemadmodum adversarius Rapsacem illum Assyrium imitatur, de quo in lib. IV Regum cap. xv. dum lingua populari blasphemias in Christi Vicarium evomit : ita nos Eliachim prudentiam imitabimur, dum

(1) Joan. III, 20.

respondendo cavebimus, ne populorum aures inauditis illis blasphemias polluantur, ne quo modo corrumpantur sensus eorum, et excidant a simplicitate, quæ est in Christo.

« Da un nobile giovane Francese ». Gallus ne fuerit, an Gallum simulaverit, qui hæc scripsit non magni refert juvenem certe fuisse facile credi potest, satis enim procacitas, petulantia, levitas, imperitia, quæ in toto libro cernuntur, auctoris sui juvenile ingenium produunt. At nobilem eundem fuisse, vel esse, ego quidem ægre adduci possum, ut credam, nisi forte nobilem scurram, non virum nobilem, libri titulus indicet : certe obscœna vocabula, convicia, et contumeliæ, quibus undique liber scatet, agasonem potius, aurigam, vel nautam, quam virum nobili loco natum decebant.

Et cur quæso nobilis iste juvenis nomen suum non prodidit ? Cur latet in tenebris, qui tam ferociter summo Christianorum Præsuli minas intentat ? Cur novus iste Goliath qui tam confidenter exercitui Dei ventis exprobrat et tamquam alter Semei, Christo Domini maledicit, ita obscurus latitat, ut ne de nomine quidem velit agnoscere ? Sed veram esse oportet sententiam veritatis Joan. III. *Qui male agit, odit lucem* (1).

CAPUT III.

Venio nunc ad eam declamationem, qua libelli auctor in Christi Vicarium impie debacchatur. Primis quatuor pagellis verbosissima oratione Pontificem Romanum antichristum esse affirmat ac repetit millies, idque jam perspectum ac notum esse omnibus contendit, exceptis paucis quibusdam excaecatis Italis, atque Hispanis. Quare si quis totidem verbis, multaque sententiarum congerie, et varietate Calvinum, aut Lutherum, aut verius utrumque vel Antichristum ipsum vel ejus præcursores esse dicat, repetat, inculcet, par pari sine dubio referret, et stulto secundum ejus stultitiam responderet. Sed non est hominum doctorum, ac potissimum Catholicorum verbis contendere, inanis ista garrulitas hæreticorum propria est, qui cum rebus non possint, verborum certe profusione coram imperitis malam causam suam utcumque sustentant. Multa de Antichristo scribit Daniel, multa post eum Paulus, multa Joannes, sed illa præter cæ-

teras insignis est Antichristi nota, Deos omnes contemnere, ut ipse unus habeatur Deus. *Et elevabitur, inquit Daniel cap. xi. et magnificabitur adversus omnem Deum, et adversus Deum Deorum loquetur magnifica*. Et Apostolus II Thessalon II. *Et revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui adversatur, et extollitur supra omne quod dicitur Deus*. Huc etiam pertinet, quod Christus ipse Judæis prædixit. Joan. v. cum ait : *Ego veni in nomine patris mei, et non recepistis me, si alius venerit in nomine suo, illum accipietis* (1). Antichristus enim in nomine suo veniet, quia nullum supra se Deum agnoscat. Jam vero Pontifex Maximus prædecessorum suorum imitatus exempla, noane et in litteris servum servorum Dei se palam appellat ? et ad sanctum altare uni vero Deo populo inspectante sacrificium offert ? et summum honoris titulum esse censet, si Christi Vicarius nominetur ? et denique Christum publice, et privatim colit, et ut ab omnibus agnoscat, et adoretur, satagit ? Qui vero servum, sacerdotem, vicarium, cultorem Christi, et verbis et factis se profitetur, certe non elevatur supra omnem Deum, juxta vaticinium Danielis, neque juxta Paulum se ipse extollit supra omne quod dicitur Deus, neque a seipso venit, juxta verbum Domini apud Joannem, sed ab illo qui Petrum, ejus se successorem Pontifex Romanus vere nominat, ad gregem suum cum potestate misit, cum ait Joan. XXI. *Pasce oves meas* (2). Quæ cum ita sint, nihil verius, nihil apertius, nihil certius dici potest, quam nihil esse Romano Pontifici cum Antichristo commune, nisi forte quæ sint Antichristi notæ ex hæreticorum mendaciis, non ex divinis oraculis discere libeat. Quid, quod tanta est hæreticorum hujus temporis inconstantia, ut quem Antichristum esse volunt, iidem ipsi Antichristum non esse doceant ? nihil enim sæpius, neque majori contentione Romanis Pontificibus, quam idololatriam objiciunt, siquidem et sanctorum invocationem, et reliquiarum atque imaginum cultum, et ipsum Missæ sacrificium idololatriam esse clamitant. At si tot Deos a Romanis Pontificibus coli existimatis, quot sunt beati spiritus in celo ; unde tandem vobis in mentem venit, ut eosdem Pontifices antichristos fa-

ceretis ? an verò Daniel, et Paulus illum Antichristum fore prædixerunt, qui Deorum multitudinem sese prosterneret, et non eum potius, qui se supra omne numen elevaret ? An non sentitis, quam parum coherentia cum divinis litteris, et quam ipsa secum aperte pugnantia sint, quæ dicitis ? Quale autem mendacium est, in sola Italia, atque Hispania Romanum Pontificem non ut Antichristum repudiari, sed pro vero Christi Vicario agnosci, et coli ? Quid ? in ipsa Germania, nonne imperator, ejusque fratres, et archiepiscopi electores, dux Bavarie potentissimus, alique plurimi tum ecclesiastici tum politici principes vivunt, qui una cum populis, quibus imperant, Romano Pontifici, ut Christi Vicario parent ? In Polonia nonne reges semper catholici cum Episcopis item catholicis, et magna nobilium, ac plebeiorum multitudine Romanam fidem professi sunt, et adhuc hodie profitentur ? Suecia, Hungaria, Scotia nonne suos habent catholicos ? In Anglia vero nonne Catholicorum pro Romana fide pugnantium pleni sunt carceres (3). Nonne quotidie gloriosa martyria exhibentur ? Nonne libris in ipsa Anglia editis Catholicis Lutheranos, et Calvinianos exagitant ? Quid de Gallia dicam ? Rex ipse Christianissimus totius regni caput, Romanum Pontificem splendidissima legatione non honoravit ? non eum Christi loco in terris esse agnovit ? non obedientiam illi suo nomine præstari jussit ? Episcopi totius Gallie nonne Catholici sunt, et summum Pontificem debito cum honore suscipiunt ? Quis vero principes, quis populos numeret, qui pro Romana fide vitam ipsam, et sanguinem profundere tota Gallia parati sunt ? Quid igitur sibi volebat ille mendaciorum architectus, cum paucos dumtaxat cæcos, eosque in sola Italia, et Hispania esse pronunciabat, qui Romanum Pontificem Antichristum esse non crederent ? et tamen Europam nondum sumus egressi : nam si lustrare Asiam, et Africam, et novi orbis vastissimas regiones animo velimus, inveniemus profecto in America, in Brasilia, in exteriori Africa, in Arabia, in sinu Persico, in India, in insulis Moluccis, in aurea Chersoneso, apud Sinas, apud Japones, ubi nondum Lutheri, et Calvinii nomen penetravit, plurimos optimosque

(1) Daniel XI, 36; II Thess. II, 3; Joan. V, 43. — (2) Joan. XXI, 17. — (3) De quo vid. *Les quatre martyrs* auctore Rio, et expressive : *La persécution religieuse en Angleterre sous Elisabeth*, auctore C. Destombes sacerdote diocesis Cameracensis.